

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

49 Voluptuoso[rum] (lust narren) Nole. Voluptatem q[ue]rere in venereis
tactu pudento[rum]/ crop[er]is: in vestitu/ lecto/ vnguentis/ balneis/ cibo/
postu/ visu/ auditu/ odoratu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Reductōrum

muos erwan liegen vmb frydens willē) Nō est vix h. Pōt em̄ aliquā
do vitas taceri: nunq̄ tñ d; p̄mitti mēdaciū p̄ pace faciēda. Q; si post
informatōem adhuc vellet scādalarizari: tūc p̄tēnēdū est scādaliū: q; iā
3 nō pusilloz/ s; phariseoz cēt: sicut fecit dñs: Sinite eos zc.

Sexta nola est: correptōes z punitōes indiscrete infligere. Tantun
dem valz punitio pctōz/ q̄ntū valz ad cobibitōem pctōz. Vbi ḡ h̄ si
ms p̄seq nō possz/ s; pōnō frū: z inde scādalarizent z ad pei⁹ ruerēt/ cesz
sandū ē. Qui ḡ nō aduerteret illud z vellet punire/ p̄ hūc actū p̄staret
occasionē ruine. Silt correctio fraternā tātundē valet q̄ntū ex h̄ emē
dat frater: si em̄ scādalarizaf/ cessandū ē: nisi redūdaret h̄ in piculū cōt
tatis. Silt doctrina vitatis intercipiēda ē cū nocet: q̄uis falsitas nō
sit p̄dicāda. Vide bec in Rosel. z ad placitū deducito: vel in Angeli;
Ego nō habui tps deducēdi: nimis em̄ obuebar materia. Et forsitā
suffecisset solū ea dixisse q̄ in tribz p̄mis nolis tacta sunt. Nesciebā tñ si
posthac offerret se in alijs nolis materia becugit eā hic posui.

Septima nola: tpalia indiscreta retinere/ vel repetere cum scādalo.
Sunt duplicia tpalia. Quedā p̄missa: z illa nō sunt dimittēda p̄ scā
dalū alioz. Sicut b. Tho. Cantuariē. nō dimisit q̄n repereret res ec
clesie: q̄uis inde seq̄ret scādaliū regis Anglie. Vex si tyrān⁹ aliq̄s tene
ret aliq̄ bona ecclē zc. Dic ex Anth. vbi s. g. vj. circa finē. z ē notabilis
K additio: quā alibi legisse me nō memini. Sūt alia bona tpalia q̄ nostra
sunt/ z q̄z nos dñi sum⁹: illa debem⁹ dimittere p̄ter scādaliū ortū ex
ignorātia/ aut infirmitate/ vel alie sedandū scādaliū: nō aut p̄ scāda
lū ortū ex malitia. Et p̄ter bonū cōe facere debem⁹: z p̄ter bonū rapiē
tū/ ne maneāt in pctis: z p̄ter bonū repetētiū/ vt p̄solent: fm̄ Antif.
quē vide li. iij. z Antho. vbi p̄us. Possent poni alie adhuc nole p̄ tota
li materie euacuātōe. s. de sacralibz z sacramētis: vt ponit Anth. g. vj
Jrē de biblia mea alteri p̄standa/ si eā peteret: ex Antif. z Angelica. g.
iij. vbo/ scādaliū. Jrē simile ex Rosella.

Dominica quarta. xx. D. aij.

Stultoz infinitus est numerus. Ecclē. j. Euangelium.

9 Gladragesimanona turba stultoz est voluptuosoz (Lust
narrē) Qui voluptates q̄rūt in h̄ seculo carnales phibitas.
Tot nolis hi cognoscunt/ q̄t sunt ea in q̄bz voluptatē q̄rūt.
Nos ad p̄ns p̄tenti erimus duodecim nolis.

Prima est: voluptatē q̄rere in actibz venereis/ in adulterio/ fornicas
tōe/ aut alijs ḡnibz luxurie. De stulticia hoz multa multotiens dicta
sunt: q̄ ita stulti sunt vt eis h̄ nomē p̄ alijs pctōibz appropriatū sit. Tha
mar dixit fratri suo: Noli facere hāc stulticiā. Et cū vir p̄trectare vult
feminā renuētē ait: Stulte q̄d facis (narr was machstu)

Secda nola est: voluptatē q̄rere in tactu pudēdoz suoz aut alioz/

Turba. XLVII XVII

oculis/amplexibus &c. Si q̄s necessario se aut aliū in talibus p̄tingit mē
bris nō p̄pter voluptatē/pc̄t̄m nō est: sc̄o si ex libidine.

Tercia nola est: se p̄tingere in mēbris nō ḡnatiōi deputatis. Sūt q̄
in suauitate tactus pectoris sui aut pulparū &c. delectant: turpe h̄ est &
puerile: nō t̄n̄ mortale/dum nō infra hos limites stat: v̄z b̄n̄ faciunt
induti camisia dormientes.

Quarta nola: delectatōem q̄rere in suauitate vestīū. Rep̄bendit̄ dī
ues: q̄ sindone indutus erat ad curē. Et Joānes laudat̄ de pilis cas
meloz. Nocuiū est adoleſcētibus mollibus induis̄ q̄ in domibus regū sūt.

Quinta nola: delectari in suauitate lectoz. V̄z q̄ lasciuia in lectis
eburneis. Si necessitate. s̄. p̄p̄t̄ sc̄iū/infirmatē aut p̄suetudinē v̄t̄ q̄s
lecto suauit̄/pc̄t̄m nō est: sed si p̄pter solā delectatōem/pc̄t̄m est.

Sexta nola: delectari in suauitate vnguētōz. Vnguētis smigmati
bus v̄t̄bat̄ Susanna: & Magdalena v̄xit pedes Jesu. Hec ex deu
tōe & amore: illa ex necessitate p̄p̄t̄ refrigeratōem suā s̄m̄ morē patrie
ideo irrep̄bendib̄l̄. Ceterū dū hec necessitas trāsit in libidinē/sit̄ pc̄t̄m
quēadmodū & in alijs bonis in quibus abusus fieri solet.

Septima nola: delectari in suauitate balneoz. De h̄ sicut de vnguē
to dicim̄. Nā & sc̄t̄s Joā. euāgelista legit̄ balneari: & b. Grego. in des
cretis legit̄ n̄d̄isse: q̄ balneari ex libidine sp̄ pc̄t̄m est/etiā feriatis dies
bus: necessitate at̄ licet/etiā festis. Respiciūt̄ hec septē sc̄sū tactus.

Octaua nola: delectari in cibo. Ipi sunt q̄ nō p̄pter necessitatē sustēta
tōis sui corpis māducāt: s̄ sola delectatōe moti. Nī q̄n̄q̄ v̄t̄nalr̄/q̄n̄s
q̄s mortāl̄ peccāt: vt sepe dictū est.

Nona nola: delectari in potu. Ipi sunt bibuli & ebriōsi/vino indūle
gentes iugit̄. Hoc coz̄ gaudiū q̄ canūt/ad haustus cōles se mutuo in
uitates: hec ē ipoz̄ felicitas. Nec duo respiciūt̄ sc̄sū in gustus.

Decima nola ē: delectari in visu feminaz/etiā pratorū/choroz/ibe
atroz/bastiludioz & silium/solū ad delectandū: h̄ nō v̄t̄ri⁹ ad alium
bonū finē referēdo/sed ibi s̄s̄ēdo vt delectent̄.

Undecima nola est: delectari in auditu instrumētōz musicalū/s̄ la
sciuo cātū feminaz aut sup̄s̄us: in locutōe alioz de alicuius malis/sic
detractorū: aut de p̄p̄t̄s bonis/vt adulatorū: est hec auditus delectas
tio prima.

Duodecima nola: delectari in odoribus suauibus. Si p̄pter refrigeratio
nē cordis q̄s v̄t̄it̄ ambra/aut p̄pter depellēdos fetores/aut aliū finē licit̄
tū/pc̄t̄m nō est. Si aut̄ ex lasciuia & sola voluptate/pc̄t̄m est: nō cū te
mere d̄ns p̄minat̄ p̄p̄ham: Erit p̄ suauit̄ odore fetoz. & v̄na pena infer
nalis ē fetoz sulphuris. Ecce nola. xij. siue modi voluptatē q̄rēdi q̄b̄
d̄yosci p̄nt̄ fatui hui⁹ turbe & voluptuosoz: q̄z oīm fatuitatē si ad ple
nū exponere deberē/necessariū mihi foret ips̄ nō v̄m̄ h̄oz/sed mēsis.
S; in ḡnē ex his poterit eoz̄ fatuitas estimari/q̄ voluptatibus carnalibus

S

Voluptuōforum

In hoc tpe gratie indulget. Quod neq; loc' neq; tpus congruit. Nonne
stult' merito reputabit' q' in exilio voluptates qrit. Et ecce nos sum'
exules filij Eue in hac lachrymar' valle p'stituti/eiecti de paradysomō
2 plane vt h' aliū paradysum nobis facerem'. Est h' tps pnle r' luca'.
3 Uniuersum tps pnle (ait b. Bern.) vigilia q'dā ē solennitatis magne r'
eterni sabbati qd' p'stolamur: vigilia nō est tps delitiar' / sed festū. Grā
dis dem' stulticia / pp' voluptatē breuē pdere ppetuā: pp' delectatōez
tpalē incurrere penā eternā: pp' carnalē negligere spūalē: pp' impurā
r' mirtā posthabere purā. Si credit' Boetio: Dulcedo felicitatis būas
ne multis amaritudinib' resp'sa est. Non sic spūalis delectatio: siquidē
non habet amaritudinē puerfatio illius. Quantas amaritudines ses
4 cum afferāt voluptates / nouerint bi q' eis indulgēt. Horrēda res r'
misera (nescio si miserāda) q' hac carnali voluptate nedū p'tēpibiliōs
res / s; etiā q' maiores sunt inuoluti videant'. O vir cur indulges his pu
erilib' reb': qnta indignitas / qnta irrisio / si vir pēdeat ad ybera femine
vt sugat. Et ecce silia facis. Lac est carnalis voluptas / qd' ē cibo pue
roz. Nō decet o vir in etate virili vel senili a mamillis lac sugere / p'ci
pue eos q' sapiam p'fiterē: vt pulchre d'ceducit Guilb. Parrhisi. in tra
cta. de tribulatōib' r' patiētia. Hoc lacte sopozat' iacet clauo p'cussus
Zizara a Jabet' r' Sardanapalus inebriatus fucrat: q' inter feminas
veste feminea induit' / purpurā nebat: vt Justin. d' li. j. sui epitomans.
O q' malū finē recepit ipe / qual' r' oēs q' seducunt' voluptate. Et q'
lē q'so: talē q'le sapiēs describit' Prou. vii. r' figura in specu. representat.
Mulier ornatu meretricio p'pata ad decipiēdas aias irrenuit. cum
multis sermonib': statim eam seq't q'si bos duc't' ad victimā / r' q'si agn'
5 lasciuēs r' ignorās: velut si auis festinet ad laqum: r' nescit q' de picu
lo aie illi' agit. His ad huc fatuitatē voluptuosoz audire: Redigūt se
(q' tales sunt) in grauē r' dirā seruitutē / cū liberi esse possent. In seruis
rutē inq's: q'ppe q' qnq; iugis asp'is p'mit' r' inuigat' est / qnq; s' sensuū /
q' b' trahit'. Nā obedire cogit' eis ad nutū / pp' malā p'suerudinē: r' tñ nū
q's satis fit eis qntūcumq; obseq't. Oculis em' nunq; satiat' visu / neq;
auris auditu. Eccl's. j. r' Hiero. Voluptas habita famā nō facietatem
6 parit. Noli ad huc o miser fatue seduci voluptate: inspicie filēs tui fa
tuos / r' qd' eis voluptate eucnerit. Eua voluptate tracta / sibi r' nobis
mortē intulit. Et Salomon q' nō p'hibuit cor suū qn' omī voluptate
7 frueret' / ideo infatuat' ē. iij. Re. iij. Aspice dignitatē tuā: cogita q'a
bō es / q' ch'rian': nō g' carnalib' voluptatib' vt bestia / s; rōnabilib' vt
bō intēde. Si ch'rianus es / b'īm imitare: nō te seducet: decipi nō potu
it / q' sapia eterna: nō decipiet / q' bon' est. Sic elegit qd' carn' molcst'
est: id g' mel' / id vtili' / id magis eligēdū. Et q'sq's aliud docet vel suas
det / ab eo tanq' a seductore cauēdū ē: ait Bern. Audi igit' br'm Paul'
lū ad id hortatē. Nā estis filij tenebrar' / s; filij dei rē. vt lucia igit' filij

ambulare: nō in comestationibz et ebrietatibz: nō impudicitijs et eubilibz.
 Ecce quō a voluptatibz dehortat. Carnus curā ne feceritis in desiderijs.
 Cū igit Paul⁹ sic hortat et hīs dñs: tātaq; mala fatuis volu-
 ptatū amatoribz: merito hāc fatuitatē excutere debem⁹: et voluptates
 huius mūdi sp̄ sperere: q̄tenus cuadam⁹ penas et gaudia psequamur
 eterna. Ad q̄ pducatur nos pater.

Feria. v. festum ascensionis dñi. xliij. C. aij.

Stultoz infinitus est numerus. Eccl. i. Evangelium gestoz.

Quinquagesima turba stultoz ē: secreta p̄ua reuelantium.
 Ipi sunt q̄ indiscrete et imprudēter sua secreta alijs patefaci-
 ciūt. Et dimoscunt nolis septē: fm septē modos q̄bz ptingit
 indiscrete secreta p̄ua pādere. Prima ē secreta pādere nō
 potētibz tacere: scda tentatōes incipit reuelare: tertia aduersitates de-
 tegere: q̄rta de gratijs se iactare: q̄nta pctā p̄fessori illegitimo p̄ferri:
 sexta sub sigillo secreti vel p̄fessionis secreta p̄mittere: septia idiffcrētia
 passiz p̄ silētiū fractōez depramere. Primā solā i p̄ntiaz exponā: reliq̄s
 s̄t sex sabbato hora. iij. p̄ p̄adiū ad penitētes (si de⁹ voluerit) deducā.

Primā igit nola est: secreta pādere nō potētibz tacere: quales p̄cis
 pue dñi esse femine: et similes ei q̄ dixit apud comicū: Pen⁹ rimaruz
 sum: totū effluit. Erat de numero hoz fatuoz Sanson: vñ et grauem
 vite sue iacturā passus fuit. Legim⁹ em̄ Judicū. xvi. q̄ cū cēt robustū
 sim⁹ ita vt leonē dilacerasset: et hostes sui Philistim cū vincere non
 possent: accesserūt ad Dalilā mulierē quā diligebat Sanson: et loquuti
 sūt ei q̄ten⁹ cū traderet: qd̄ et fecit. Nā excogitabat vias q̄bz eū induxit
 vt sibi reuelaret in q̄ sua fortitudo p̄sisteret: dicens: Dic mihi obsecro i
 q̄ sit tua maria fortitudo: et qd̄ sit q̄ ligat⁹ erūpere neq̄as. Dic bistoniā
 vsq; ad finē capli. Ecce q̄nta miseria sequuta ē incautā secreti reuela-
 tōem. Si rñdisset ei quēadmodū dñs discipulis inq̄rētibz secreta: Nō
 ē vestz nosse tpa vel momēta rē. nō perijssz. Ecce quō Sanson ille qz
 secreta sua reuelauit femine: in maximas peruenit miseras. Et plane
 multi ei inueniunt hodie siles: q̄ vxoribz suis ea patefaciūt impruden-
 ter q̄ apd̄ se retinere deberēt. Sed vt nedū vxoratis: s; et oibz p̄sit reci-
 tatio hui⁹ historie p̄ doctrina morali: atēdite q̄s sit h Sanson fm tro-
 pologiā. Ipe est ch̄: ianus: spūs nazarcus: qz in noie Jcsu nazareni dō
 dicatus a baptisate: fortis p̄ grām et virtutes: fortis p̄ libez arbitriuz
 qd̄ cogi nō p̄t: fortis in capillis: in donis gratuitis et naturalibz. Dalilā
 ē caro vel sensualitas: interpretat em̄ situla: et p̄ sensualitatē sicut p̄ si-
 tulam aqua voluptatum baurit. Apud grecos situla d̄z cadus fm ali-
 quos: et situla a sitiendo dicta: qz sitiētibz p̄ueniat. sensualitas autē sp̄
 sicut et hiat ad voluptatū aquas: vñ et p̄ zelpham est significata: que in-
 terptat os bians. Philistei: diaboli inimici hois vocati ad gl̄iam: em̄